

N:o 73.

Ank. till Riksd. kansli den 5 maj 1897, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förändrade bestämmelser angående förvaltningsbidrag till sjukkassor, dels ock inom Riksdagen väckta motioner i ämnet.

(2:a U. A.)

Uti en den 12 sistlidne mars till Riksdagen aflåten, till förberedande behandling af statsutskottet remitterad proposition (n:o 53) har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af protokollet öfver civilärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen medgifva,

att Kongl. Maj:t måtte ega för år 1898 använda de till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande afsatta belopp, i mån af behof,

dels till förvaltningsbidrag åt sjukkassor under vilkor:

1:o) att sjukkassan skall vara hos vederbörande myndighet registrerad i enlighet med lagen om sjukkassor;

2:o) att sjukkassa skall under föregående år haft egna inkomster, uppgående till minst tre gånger det begärda förvaltningsbidragets belopp; samt

3:o) att förvaltningsbidraget skall för år utgå i förhållande till det antal afgiftspligtiga medlemmar, sjukkassan under näst föregående år städse

Bih. till Riksd. Prot. 1897. 4 Saml. 1 Afd. 53 Häft. (N:o 73). 1

haft, med en krona för hvarje medlem, dock ej för något år med sammanlagdt högre belopp än 1,500 kronor;

och dels till utarbetande och offentliggörande genom försäkringsinspektörens försorg af årsredogörelse för sjukkasseväsendet i riket.

Till återopade statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen till en början erinrat om följande förhållanden.

Sedan arbetareförsäkringskomitén den 24 oktober 1889 afgifvit förslag till lagbestämmelser angående de på senare tider inom landet till ganska stort antal bildade föreningar för inbördes sjukhjälp eller så kallade sjukkassor, framlades af Kongl. Maj:t för 1891 års Riksdag förslag i ämnet, hvilket af Riksdagen med vissa ändringar antogs, hvarefter den 30 oktober 1891 utfärdades lag om sjukkassor att lända till efterrättelse från den 1 juli 1892.

Enligt denna lag, hvars syftemål enligt dåvarande departementschefens till statsrådsprotokollet den 31 januari 1891 afgifna yttrande hufvudsakligen vore att bereda sjukkassornas och deras medlemmars rättsliga ställning stöd af uttryckliga, i lag meddelade bestämmelser, kunde sjuk-kassa, som bestode af minst 25 medlemmar, varda registrerad. Såsom vilkor för att registrering skulle kunna beviljas vore dock stadgadt, att kassan skulle hafva i öfverensstämmelse med vissa i lagen meddelade bestämmelser antagit stadgar och utsett styrelse. Lagen innehölle vidare föreskrift, att registrerad sjukkassas räkenskaper och styrelsens förvaltning skulle årligen granskas af utsedde revisorer, äfvensom att styrelsen för registrerad sjukkassa skulle en gång årligen till registreringsmyndigheten lemna uppgifter efter fastställt formulär angående kassans verksamhet föregående kalenderår samt insända ett exemplar af senaste revisionsberättelse för kassan jemte uppgift om styrelseledamöternas namn och adress; och egde registreringsmyndigheten, om den så nödigt funne, låta å stället undersöka registrerad sjukkassas förvaltning. Deremot åtnjöte registrerad sjukkassa förmånen att kunna förvärfva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol och annan myndighet söka, kära och svara; och vore för kassans förbindelser styrelsens ledamöter och kassans medlemmar icke personligen ansvarige, derest de ej dertill särskildt utfäst sig.

Jemte dessa lagbestämmelser hade emellertid, enligt hvad departementschefens ofvan omförmälda, den 31 januari 1891 afgifna yttrande gäfvit vid handen, ansetts, att kassorna jemväl borde beredas något understöd från det allmännas sida till bestridande af kostnaden för deras förvaltning, hvarigenom de skulle kunna uppmuntras till att inrätta sig efter sjukkassegagens stadganden och underkasta sig de förpligtelser, som deri dem ålades. Redan vid 1890 års riksdag hade beslut fattats om afsättande för år 1891

af 100,000 kronor till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande. Vid 1891 års riksdag hade för år 1892 afsatts för samma ändamål ytterligare 100,000 kronor och tillika, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förslag, medgifvits, att Kongl. Maj:t finge använda de sålunda afsatta medlen i mån af behof

dels till förvaltningsbidrag åt sjukkassor, under vilkor

1:o) att sjukkassan skulle vara hos vederbörande myndighet registrerad i enlighet med lagen om sjukkassor;

2:o) att sjukkassan skulle under föregående år haft egna inkomster, uppgående till minst tre gånger det begärda förvaltningsbidragets belopp; och

3:o) att förvaltningsbidraget skulle för år utgå i förhållande till det antal afgiftspligtiga medlemmar, sjukkassan under nästföregående år städse haft,

med 1 krona för hvarje medlem till och med 50,

med 50 öre för hvarje medlem derutöfver till och med 250, samt

med 25 öre för hvarje medlem derutöfver,

dock ej för något år med sammanlagdt högre belopp än 300 kronor, och

dels till utarbetande och offentliggörande genom försäkringsinspektörens försorg af årsredogörelse för sjukkasseväsendet i riket.

Sedermera hade för hvart af åren 1893—1895 för ifrågavarande ändamål afsatts ytterligare 100,000 kronor, hvarjemte Riksdagen för hvarje år till och med innevarande medgifvit, att de sålunda afsatta medlen finge användas på enahanda sätt, som vid 1891 års riksdag beslutits.

Enligt särskildt meddelad föreskrift hade registreringsmyndigheterna att till civildepartementet öfversända de till sagda myndigheter inkomna uppgifter och revisionsberättelser rörande kassorna; och blifva med ledning häraf genom försäkringsinspektörens försorg upprättade årliga redogörelser öfver kassorna af trycket utgifna.

Uti en vid 1896 års riksdag i Andra Kammaren väckt motion hade föreslagits ändring i dittills gällande bestämmelser om förvaltningsbidraget till ifrågavarande sjukkassor. Under anförande, hurusom en stor del af de existerande sjukkassorna icke låtit registrera sig samt att anledningen härtill vore den, att förvaltningsbidraget vore för lågt för att betäcka de med registreringen förenade kostnaderna, hade motionären föreslagit en ökning af förvaltningsbidraget sålunda, att detsamma skulle utgå med 2 kronor för hvarje medlem till och med 50, med 1 krona för hvarje medlem derutöfver till och med 250, med 50 öre för hvarje medlem derut-

öfver till och med 500 samt med 25 öre för hvarje medlem derutöfver utan någon begränsning.

Denna motion hade icke föranledt någon åtgärd af Riksdagen; men genom cirkulär den 5 juni 1896 hade Kongl. Maj:t, enär erfarenheten gifvit vid handen, att blott en mindre del af sjukkassorna i riket ännu blifvit registrerade i öfverensstämmelse med lagen om sjukkassor, samt anmärkt blifvit, att i vissa fall orsaken härtill antagligen vore att söka deruti, att de af statsmedel enligt gällande bestämmelser utgående förvaltningsbidrag till dylika kassor vore för låga, funnit skäligt anbefalla Kongl. Maj:ts samtliga befallningshafvande att, jemte förebringande af den utredning, som kunde åstadkommas angående icke registrerade sjukkassor, afgifva utlåtande, huruvida och i hvad mån en förhöjning af nämnda förvaltningsbidrag syntes böra ega rum. Sedan yttranden från Kongl. Maj:ts befallningshafvande inkommit, hade, enligt hvad departementschefen vidare meddelar, ytterligare upplysningar i ämnet inhemtats från vissa län.

Departementschefen har härefter å sid. 5—9 i statsrådsprotokollet lemnat närmare uppgifter rörande sjukkassorna i riket, afseende förhållandena dels vid slutet af år 1884 och dels under de senast förflutna åren. Enligt de meddelade siffrorna skulle — yttrar departementschefen — antalet sjukkassor, som vid 1884 års slut utgjorde 956, hafva vid 1896 års slut stigit till omkring 1,750, deraf omkring 650 registrerade och omkring 1,100 icke registrerade. Af hela antalet skulle således endast något mera än $\frac{1}{3}$ hafva låtit registrera sig.

Såsom skäl, hvarför ett jemförelsevis så betydligt antal kassor underlåtit inregistrera sig, hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande i de inkomna yttrandena angifvit åtskilliga omständigheter. I sådant afseende hade då först åberopats, att statens förvaltningsbidrag för närvarande vore för obetydligt i förhållande till de omkostnader och det besvär, som registrering förorsakade. Sjelfva registreringen måste nemligen ofta föregås af en grundlig omarbetning af stadgarne för att bringa dem i öfverensstämmelse med lagens stadganden, och de föreskrifna statistiska uppgifterna kräfde för de stora kassorna mycket arbete till följd af materialets vidlyftighet och för de små kassorna särskilda i bokföring kunniga biträden, hvartill beträffande sådana kassor, som vore upprättade i samband med föreningar för jemväl annat ändamål än sjukhjälp och begravningshjälp, komme de svårigheter, som uppstode i följd af stadgandet i 7 § sjukkasselagen, att i sådant fall särskilda stadgar skulle vara uppgjorda för kassan och dess medel särskildt förvaltas. Vidare hade såsom anledningar till underlåten registrering angifvits: motvilja hos kassorna för att underkasta sig något förmynderskap eller någon kontroll från myndigheterna,

bristande kunskap om sjukkasselagens syfte och innebörd, stundom till och med okunnighet om lagens tillvaro, samt slutligen de omständigheter, att i vissa fall antalet medlemmar icke uppgått till 25 eller att kassa icke kunnat uppfylla det för statsbidrags erhållande stadgade villkoret, att föregående års inkomster uppgått till minst tre gånger statsbidraget.

De fleste af Kongl. Maj:ts befallningshafvande hade ansett det verk sammaste medlet att undanrödja de anmärkta svårigheterna och förmå kassorna att mera allmänt låta registrera sig vara att finna i en väsentlig höjning af förvaltningsbidraget, i hvilket afseende framstälts många olika förslag. Dock hade sex af Kongl. Maj:ts befallningshafvande afstyrkt dylik förhöjning, såsom skäl hvarför åberopats, dels att förvaltningsbidraget ansetts vara tillräckligt i förhållande till det med registreringen förenade besvär, och dels att anledningen till underlåtenheten att registrera ansetts vara hufvudsakligen andra omständigheter än hänsynen till förvaltningsbidragets belopp.

Förutom nu omförmälda yttranden från Kongl. Maj:ts befallningshafvande hade vidare i ärendet inkommit skrifter från dels af Stockholms sjukkasestyrelser utsedda komiterade och dels centralstyrelsen för nykterhetsvännernas allmänna sjukkassa i Oskarshamn; och förordades i begge dessa skrifter, att statsbidraget förhöjdes till de belopp, som vid ett den 29 november 1896 i Stockholm hållet allmänt möte i sådant afseende föreslagits.

Enligt hvad departementschefen vidare anført, visade den i statsrådsprotokollet lemnade redogörelsen för sjukkasseväsandets utveckling, att detta under de två senaste årtiondena varit stad i raskt framåtskridande. Den funktion, dessa sjukkassor fylde, eller att åt arbetare och andra mindre bemedlade bereda tillfälle att genom association till inbördes bistånd skydda sig mot de, särskildt för personer i denna ställning, olycksdiga följderna af sjukdomsfall vore af synnerligen stor betydelse, och deras verksamhet vore väl värd att af staten omhuldas och skyddas. I sådant hänseende hade staten, på sätt förut omförmälts, dels sökt att genom sjukkasselagen reglera dessa inrättnings rättsliga ställning, dels äfven anvisat medel till bidrag för deras förvaltningskostnader. I sammanhang härmed hade emellertid staten sett sig föranlåten pålägga kassorna vissa förpligtelser, som för dem medförde både kostnad och besvär.

Den i detta ärende förebragta utredningen gäfvade emellertid vid handen, att ett stort antal, närmare två tredjedelar af samtliga sjukkassor, underlåtit att registrera sig, och de flesta uttalandena så väl af myndigheterna som af kassornas målsmän ginge ut derpå, att detta förhållande förorsakades hufvudsakligen deraf, att förvaltningsbidraget ansåges för litet

i förhållande till de med registreringen förbundna kostnader och besvär, samt att, derest detta bidrag höjdes, sannolikt betydligt flera kassor skulle komma att låta registrera sig.

För bedömande af frågan om och i hvilken mån en ökning i statsbidraget lämpligen borde ega rum vore det, särskildt med hänsyn till att detta bidrag vore afsedt att vara ett förvaltningsbidrag, af intresse att jemföra det förvaltningsbidrag, som hittills till de registrerade kassorna åtgått, med de förvaltningskostnader, samma kassor haft. I sådant hänseende visa de förut i statsrådsprotokollet meddelade utdragen af redogörelsen för de registrerade sjukkassorna följande siffror:

Å r.	Antal kassor.	Summa förvaltnings- bidrag.		Summa förvaltnings- kostnader.	
		Kr.	ö.	Kr.	ö.
1892.....	206	6,092	58	11,858	33
1893.....	318	23,060	93	25,073	07
1894.....	466	31,359	94	35,888	37

Dessa siffror visade således, att förvaltningsbidraget vore något mindre än de uppgifna förvaltningskostnaderna. Härvid vore dock att märka, att de nu uppgifna förvaltningsbidragen vore de, som uppburits under året och således, med hänsyn till stadgandet derom, att förvaltningsbidragets belopp bestämdes i förhållande till det antal medlemmar, hvarje kassa under föregående året egt, egentligen afsåge ett föregående år. Till närmare utredning i förevarande hänseende hade, med ledning af de inkomna uppgifterna angående de registrerade sjukkassorna under år 1895, verkstälts en särskild beräkning, dervid antalet medlemmar upptagits i enlighet med uppgifterna derom för 1895 års slut, förvaltningsbidraget beräknats till hvad som med nu gällande bestämmelser skulle under år 1896 tillfalla kassorna, under förutsättning att de hela året 1895 haft minst det för slutet af samma år uppgifna antal, samt förvaltningskostnaderna upptagits med de belopp, som i sådant hänseende uppgifvits hafva under år 1895 åtgått. Denna beräkning visade följande resultat:

Antal kassor. ¹⁾	Antal medlemmar.	Förvaltningsbidrag.		Förvaltningskostnader.		Kassor, der förvaltningskostnaden öfverstiger förvaltningsbidraget.	
						Antal.	Procent af hela antalet.
94	25—50	Kr. 3,663	ö. —	Kr. 1,651	ö. 67	9	9,6
217	51—100	13,690	—	8,047	95	38	17,5
155	101—200	14,597	—	9,709	53	30	19,4
46	201—300	6,727	—	5,792	05	14	30,4
15	301—400	2,585	—	2,525	64	6	40,0
9	401—500	1,788	—	1,958	21	5	55,6
1	501—600	219	25	266	67	1	100,0
3	601—700	767	25	483	20	—	—
2	901—1,000	600	—	218	—	—	—
1	1,521	300	—	530	87	1	100,0
1 ²⁾	8,638	300	—	14,438	89	1	100,0
Summa 544	—	45,236	50	45,622	68	105	19,3
eller om den stora kassan frånräknas 543.	—	44,936	50	31,183	79	104	19,2

Af denna sammanställning, deri dock förvaltningsbidraget, som måst beräknas efter antalet medlemmar vid årets slut i stället för efter högsta antalet medlemmar under hela året, antagligen upptagits till något högre belopp än det, som i verkligheten utgått, framginge, att summan af förvaltningsbidraget ungefär motsvarade summan af förvaltningskostnaden, samt att, hvad de särskilda kassorna anginge, förvaltningsbidraget för ungefär fyra femtedelar af kassorna öfverstege förvaltningskostnaden, och att således allenast en femtedel af kassorna hade högre förvaltningskostnader,

¹⁾ 3 kassor med medlemsantal understigande 25 upptagas ej här.

²⁾ Nykterhetsvännernas allmänna sjuk-kassa i Oskarshamn.

än bidraget utgjorde. Om man strängt fasthölle vid grundsatsen, att statsbidraget till dessa kassor skulle utgöra endast ett förvaltningsbidrag, skulle måhända denna utredning kunna föranleda dertill, att någon förhöjning i statsbidraget icke ansåges erforderlig. Emellertid vore det att märka, att dessa kassor, utom de utgifter, de hade för kontant sjuk- och begravningshjälp jemte läkarevård och medicin, tillika hade rätt betydande poster å andra »utgifter», hvilka stode mycket nära förvaltningskostnader. Äfven med iakttagande af grundsatsen, att staten icke borde lemna bidrag till sjelfva utgifterna för sjuk- och begravningshjälp, kunde således en höjning af statsbidraget anses vara af omständigheterna påkallad. Dertill komme, att, enligt hvad den uppgjorda tabellen visade, förhållandet mellan förvaltningsbidraget och förvaltningskostnaden blefve allt ogynsammare, ju större medlemsantalet vore. Under det att af kassorna med medlemsantal af 25—50 allenast 9,6 procent hade större förvaltningskostnader än förvaltningsbidrag, uppginge samma procenttal för de kassor, som hade 51—100 medlemmar, till 17 procent, för kassor med 101—200 medlemmar till 19,4 procent, för kassor med 201—300 medlemmar till 30,4 procent och för kassor med 300—400 medlemmar till 40 procent. Detta visade tydligt, att särskildt de större kassorna vore i behof af ökad förvaltningsbidrag. Med afseende jemväl å önskligheten deraf, att de icke registrerade kassorna blefve i så stort antal som möjligt registrerade samt å den af myndigheterna och kassornas målsmän uttalade uppfattningen, att detta skulle verksamt främjas genom förvaltningsbidragets ökande, ansåge departementschefen, att öfvervägande skäl talade för att en dylik ökning komme till stånd.

I fråga om de belopp, hvarmed en sådan ökning lämpligen borde ske, hade många olika förslag under ärendets handläggning förekommit. Det längst gående af dessa förslag vore det vid ofvannämnda möte i Stockholm antagna, enligt hvilket bidraget skulle utgå

med 2 kronor för hvarje medlem till och med 100,

med 1 krona för hvarje medlem derutöfver till och med 300, samt

med 50 öre för hvarje medlem derutöfver utan någon begränsning.

Detta förslag syntes departementschefen icke lämpligt särskildt derutinnan, att det skulle bereda de minsta kassorna större bidrag, än dessa verkligen behöfde, men deremot för litet tillgodose de större kassorna. Hvad anginge de kassor, som hade allenast 25—50 medlemmar, så visade den förut i statsrådsprotokollet lemnade utredningen, att allenast 9,6 procent af de registrerade kassorna med detta medlemsantal hade större förvaltningskostnader än förvaltningsbidrag. Då dessa kassor derjemte ur försäkrings-synpunkt till följd af det ringa medlemsantalet vore mindre lämpliga associa-

tioner af förevarande art, syntes skäl ej förefinnas att för dessa kassor höja det nu bestämda bidraget eller 1 krona för hvarje medlem. För kassor med mer än 50 medlemmar åter syntes bidraget, med hänsyn till de upplysningar, som erhållits angående förvaltningsbidraget och förvaltningskostnaden för de registrerade kassorna af denna storlek, lämpligen böra höjas till en krona för hvarje medlem, dock med nödig begränsning uppåt. De största nu kända kassorna vore den registrerade »nykterhetsvännernas allmänna sjukkasse» i Oskarshamn, som 1895 hade 8,638 och nu uppgafve sig hafva 16,000 medlemmar, samt den icke registrerade föreningen »Enighet ger styrka» i Stockholm, som 1896 hade 8,988 medlemmar. Dessa kassor kunde uppenbarligen icke räknas såsom sjukkassor i egentlig mening, utan utgjorde i själfva verket försäkringsanstalter. Öfver hufvud torde kassor med öfver 1,500 medlemmar kunna sägas åtminstone närma sig sagda kategori. Med afseende härå hade departementschefen ansett 1,500 kronor böra utgöra maximum för statsbidraget.

Regeln skulle alltså blifva, att statsbidraget skulle utgå med en krona för hvarje medlem, dock högst med 1,500 kronor.

En jämförelse mellan nu gällande bestämmelser, det nu framlagda förslaget och Stockholmsmötets förslag utfölle sålunda:

Antal medlemmar.	Statsbidrag enligt nu gällande bestämmelser.		Statsbidrag enligt det framlagda förslaget.		Statsbidrag enligt Stockholmsmötets förslag.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
50	50	—	50	—	100	—
100	75	—	100	—	200	—
200	125	—	200	—	300	—
250	150	—	250	—	350	—
300	162	50	300	—	400	—
400	187	50	400	—	450	—
500	212	50	500	—	500	—
600	237	50	600	—	550	—
700	262	50	700	—	600	—
800	287	50	800	—	650	—
850	300	—	850	—	675	—
900	300	—	900	—	700	—
1,000	300	—	1,000	—	750	—
1,500	300	—	1,500	—	1,000	—
2,000	300	—	1,500	—	1,250	—
5,000	300	—	1,500	—	2,750	—
10,000	300	—	1,500	—	5,250	—

En tillämpning af de nu föreslagna bestämmelserna å de år 1895 befintliga registrerade kassorna skulle lemna följande resultat:

Antal kassor.	Antal medlemmar.	Förvaltningsbidrag.		Förvaltningskostnader.		Kassor, der förvaltningskostnaden öfverstiger förvaltningsbidraget.	
						Antal.	Procent af hela antalet.
		Kr.	ö.	Kr.	ö.		
94	25—50	3,663	—	1,651	67	9	9,6
217	51—100	16,530	—	8,047	95	24	11,6
155	101—200	21,444	—	9,709	53	16	10,3
46	201—300	11,440	—	5,792	05	5	10,9
15	301—400	5,090	—	2,525	64	1	6,7
9	401—500	4,002	—	1,958	21	1	11,1
1	501—600	527	—	266	67	—	—
3	601—700	2,019	—	483	20	—	—
2	901—1,000	1,922	—	218	—	—	—
1	1,521	1,500	—	530	87	—	—
1	8,638	1,500	—	14,438	89	1	100,0
Summa 544	—	69,637	—	45,622	68	57	10,5

Genom en sådan fördelning skulle, såsom sista kolumnen visade, ett proportionsvis temligen lika och endast obetydligt antal kassor för hvarje klass hafva att vidkännas större förvaltningskostnader, än statsbidraget skulle utgöra. Hvad de större kassorna med ett medlemsantal af 600—1,500 anginge, så ville det väl synas, som om bidraget för dem skulle blifva väl högt, men då dessa kassor vore få, och det väl kunde hända, att tillfälliga förhållanden föranledt, att förvaltningskostnaderna för dem blifvit jemförelsevis låga, samt det för åstadkommande af en tillförlitlig sjukkasestatistik vore af särskild betydelse, att dessa kassor blefve registrerade, syntes tillräcklig anledning, att i fråga om dem föreslå annan grund för statsbidragets åtnjutande icke föreligga.

Hvad anginge frågan om hvilka kostnader nu föreslagna bestämmelser skulle föranleda, hade uppgjorts följande beräkning.

De inkomna uppgifterna rörande de registrerade kassorna för 1895 utvisade ett antal af 547 med 76,849 medlemmar. Om man frånräknade de tre kassorna med mindre än 25 medlemmar och räknade den stora kassan med 8,638 medlemmar till allenast 1,500, erhöles man såsom medeltal för medlemmarnes antal 128. Då, såsom förut nämnts, de registrerade kassornas antal för närvarande kunde antagas uppgå till omkring 650, skulle förvaltningsbidraget för dem belöpa sig till omkring 83,000 kronor.

Beträffande icke registrerade kassorna finnes uppgifter angående medlemsantalet för 929, hvilka hade sammanlagdt 127,763 medlemmar. Om härifrån borträknades de 77 kassorna med mindre än 25 medlemmar och den stora kassan å 8,988 medlemmar beräknades till allenast 1,500, skulle medlemmarnes antal i medeltal utgöra 140. Med en beräkning af 1,000 kassor med öfver 25 medlemmar skulle, derest samtliga kassor låte registrera sig, kostnaden utgöra i rundt tal 140,000 kronor. Sammanlagda statsbidraget till alla såväl nu registrerade som för närvarande icke registrerade kassor skulle således utgöra omkring 223,000 kronor. Med tillämpning af Stockholmsmötets förslag skulle enligt verkställd beräkning samma kostnader uppgå till omkring 345,000 kronor. Uppenbart vore dock, att kostnaden icke komme att för det nu beräknade antalet genast stiga så högt, enär det kunde antagas, att, äfven oafsedt den nu ifrågasatta höjningen af statsbidraget, en del kassor till en början komme att underlåta registrering.

Af de enligt hvad förut nämnts till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande afsatta belopp återstode enligt uppgift från statskontoret vid 1895 års slut 384,552 kronor 48 öre. Under antagande, att för åren 1896 och 1897 utbetalningarna komme att uppgå till omkring 100,000 kronor, skulle vid 1898 års början återstå omkring 280,000 kronor. Detta syntes vara fullt tillräckligt till de utgifter, som kunde ifrågakomma för sagda år. Då det uppenbarligen icke borde ifrågasättas att till förevarande ändamål anlita den så kallade arbetareförsäkringsfonden, syntes det sedermera blifva nödvändigt att för bidrag till sjukkassorna i riksstaten uppföra ett särskildt anslag.

I fråga om de i öfrigt gällande bestämmelserna för ifrågavarande statsbidrags utgående hade departementschefen icke anledning föreslå någon ändring. Deremot vore det departementschefens afsigt att för registreringens underlättande låta utarbета anvisningar att tjena till ledning vid upprättande af reglementen för sjukkassor; och ämnade departementschefen därefter hos Kongl. Maj:t göra framställning om sådana anvisningars utdelning

till sjukhassorna samt vidtagande af öfriga åtgärder för spridande bland allmänheten af kännedom om sjukhasselagen och öfriga hithörande bestämmelser.

I anledning af Kongl. Maj:ts omförmälda framställning har herr *O. Eklund* i Stockholm uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 178) föreslagit, att Riksdagen måtte antaga hvad Kongl. Maj:t uti ifrågavarande proposition föreslagit med den förändring, att mom. 3 erhöles följande lydelse:

3:o) att förvaltningsbidraget skall för år utgå i förhållande till det antal afgiftspligtiga medlemmar, sjukhassan under nästföregående år städse haft:

med 2 kronor på hvarje medlem till och med 100;

med 1 krona på hvarje medlem derutöfver till och med 300; samt med 50 öre för hvarje medlem derutöfver.

Motionären har med afseende härå anført, bland annat, följande:

Det af Kongl. Maj:t framställda förslaget frånginge den princip, som låge till grund för nu gällande bestämmelser, enligt hvilka förvaltningsbidraget utginge efter fallande skala, så att de minsta sjukhassorna finge högre bidrag för medlem än de större kassorna.

• Sjukhassorna sjelfva hade ansett och ansåge fortfarande, att den nu gällande principen vore den rigtigaste. De minsta kassorna borde nemligen hafva ett högre bidrag per medlem än de större, emedan bidraget eljest icke uppginge till så väsentliga belopp, att det inbjöde till inregistrering. Och från statens synpunkt vore det af vigt att få *alla* sjukhassor inregistrerade, de små såväl som de stora. Innan så skett, kunde den sjukstatistik, som man genom inregistreringen afsett att vinna, icke åstadkommas.

Visserligen blefve, enligt Kongl. Maj:ts förslag, bidraget höjdt för kassor, som hade mellan 50 och 100 medlemmar, men höjningen vore så oväsentlig, att den föga betydde.

Deremot vore Kongl. Maj:ts förslag frikostigt mot medelstora kassor, ja, frikostigare, än hvad dessa sjelfva önskade.

Den af Kongl. Maj:t föreslagna begränsningen syntes motionären vara ur alla synpunkter mindre lämplig, såsom inbjudande de största kassorna att sönderfalla i flera medelstora kassor, hvarigenom de kunde erhålla det afsevärda förvaltningsbidraget af 1 krona för medlem. Detta kunde

emellertid icke förhindras på annat sätt, än att bestämmelsen om begränsningen finge förfalla.

Genom höjande af bidraget för de minsta kassorna skulle staten äfven uppmuntra bildandet af nya kassor, och genom begränsningsbestämmelsens bortfallande finge de större kassorna ännu en anledning att söka ytterligare utsträcka sitt medlemsantal, ty för hvarje ny medlem komme dem till del ett, om ock mindre, bidrag från staten.

Slutligen har utskottet haft att i detta sammanhang behandla en af herr *C. J. Hammarström* inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 55), deruti föreslagits, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att punkten 2 i Kongl. Maj:ts kungörelse angående förvaltningsbidrag till sjukkassor af den 30 oktober 1891 skulle erhålla följande ändrade lydelse: »Sjukkassa skall under föregående år haft inkomster, uppgående till minst hälften af det begärda förvaltningsbidragets belopp».

Vidare har motionären, derest vederbörande utskott skulle finna sig förhindradt att tillstyrka en sålunda bestämdt formulerad förändring i nämnda kungörelse, föreslagit, att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att, för den händelse Kongl. Maj:t med anledning af hvad i ärendet förekommit förordnade om utarbetande af förslag till ändring af kungörelsen af den 30 oktober 1891 angående förvaltningsbidrag åt sjukkassor, bestämmelsen i punkt 2 om storleken af kassans årsinkomster, som utgjorde vilkor för erhållande af förvaltningsbidrag, måtte fixeras så lågt som möjligt.

Till stöd för omförmälda förslag har motionären anført hufvudsakligen följande: Många af landets sjukkassor och deribland äfven sådana, som redan blifvit registrerade, vore grundade på principen om tillfällig (periodisk) uttaxering af medlemmarne. De uttaxerade i mån af behof; afsatte vissa bestämda belopp till fonden för hvarje år samt hade reserverat ett rörelsekapital, som dock ej finge nedgå under ett visst angifvet belopp. Häraf följde, att under de år, då mindre sjuklighet vore rådande bland sådan kassas medlemmar, dess inkomster vore små eller inga, då deremot under år med större sjuklighet och följaktligen mera uttaxering af medlemmarne kassans inkomster blefve större. För sådana sjukkassor, som under de år, då mindre sjuklighet egt rum, haft mindre inkomster, utestängde, enligt motionärens förmenande, den nuvarande bestämmelsen i punkten 2:o möjligheten att erhålla något förvaltningsbidrag näst påföljande år.

Af statsrådsprotokollet i detta ärende inhemtas, att för närvarande inemot två tredjedelar af sjukkassorna i riket underlåtit att registrera sig, samt att orsaken till detta förhållande ansetts vara att söka hufvudsakligen deruti, att statsbidraget är för obetydligt i förhållande till de ökade kostnader och besvär, som en registrering enligt sjukkasselagen medför. En förhöjning af berörda bidrag synes med afseende härå vara önskvärd. De förslag i detta syfte, som nu föreslagits Riksdagen dels i Kongl Maj:ts proposition och dels i den af herr Eklund väckta motionen, grunda sig på i viss mån olika principer beträffande statsbidragets beräkande. Den Kongl. propositionen innebär, att förvaltningsbidrag till registrerad sjukkassa skall för hvarje medlem utgå med lika belopp, intill dess kassan uppnår så stort medlemsantal, att den kommer i åtnjutande af ett visst föreslaget maximum för årsbidraget. Enligt herr Eklunds motion skulle deremot statsbidraget för medlem utgå efter en graderad skala sålunda, att detta bidrag skulle minskas allt efter som kassans medlemsantal öfverskjuter en viss lägre siffra. Motionen är sålunda grundad på väsentligen samma princip, som gjorts gällande i de nuvarande bestämmelserna för statsbidragens utdelande, och det synes utskottet, att giltiga skäl tala för denna princip bibehållande. För de små och medelstora kassorna äro nemligen i regel förvaltningskostnaderna proportionsvis högre än för de stora, och uppenbart är, att en sjukkassa i sin uppkomst, och innan den vunnit större tillslutning, ofta har att kämpa med ekonomiska svårigheter och därför är i behof af ett jemförelsevis mera betydligt statsbidrag. I samma mån delegarnes antal uppnår en högre siffra, torde deremot bidrag till förvaltningskostnadernas bestridande vara för densamma af mindre betydelse. Såsom ofvan meddelats, har bemälda motionär föreslagit, att förvaltningsbidraget skulle för år utgå med 2 kronor för hvarje medlem till och med 100, med 1 krona för hvarje medlem derutöfver till och med 300 samt med 50 öre för hvarje medlem derutöfver. Hvad angår det af motionären ifrågasatta högsta beloppet för medlem, eller 2 kronor, synes detsamma vara något större, än som af behofvet påkallas, och då utskottet å andra sidan anser det belopp af 1 krona för medlem, som af Kongl. Maj:t föreslagits, vara för de mindre sjukkassorna väl knappt, har utskottet funnit sig hafva skäl förorda, att statsbidraget för hvarje medlem till och med 100 må bestämmas till 1 krona 50 öre. I öfrigt synes den i herr Eklunds motion föreslagna graderingen af statsbidraget vara väl afvägd och har icke gifvit utskottet anledning till annan anmärkning, än att, enligt utskottets mening, en begränsning af årsbidraget torde böra, likasom nu är fallet, fastslås. Detta maximum synes lämpligen böra, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, bestämmas till 1,500 kronor.

Hvad angår den af herr Hammarström väckta motionen, synes det utskottet icke vara ådagalagdt, att den nu gällande bestämmelsen om visst förhållande mellan statsbidraget och sjukkassans egna inkomster är för sjukkassorna egentligen betungande, hvilket i sådant fall säkerligen skulle hafva framhållits af det allmänna möte, som i november 1896 hållits i Stockholm för tillvaratagande af sjukkassornas intressen. Vid detta förhållande anser sig utskottet icke hafva anledning tillstyrka en förändring i det af denne motionär afsedda syfte.

I de nuvarande bestämmelserna för statsbidragets utgående synes annan ändring icke böra vidtagas än den, som ofvan af utskottet förordats. Hvad angår den kostnad för statsverket, som denna ändring föranleder, är utskottet icke i tillfälle att verkställa en närmare beräkning. Kostnaden torde emellertid icke i väsentlig mån öfverstiga det belopp, som skulle komma att utgå vid tillämpning af de i den kongl. propositionen föreslagna bestämmelsen i ämnet, eller högst 223,000 kronor för år 1898. Då i statsrådsprotokollet beräknats, att af de till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande afsatta medel ett belopp af omkring 280,000 kronor torde vid 1898 års början återstå, synas alltså erforderliga tillgångar för ifrågavarande ändamål icke saknas.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att Riksdagen, i anledning af Kongl. Maj:ts förevarande proposition och herr Eklunds motion i ämnet samt med afslag å herr Hammarströms omförmälda motion, må medgifva,

att Kongl. Maj:t må ega för år 1898 använda de till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande afsatta belopp, i mån af behof,

dels till förvaltningsbidrag åt sjukkassor under vilkor:

1:o) att sjukkassan skall vara hos vederbörande myndighet registrerad i enlighet med lagen om sjukkassor;

2:o) att sjukkassa skall under föregående år haft egna inkomster uppgående till minst tre gånger det begärda förvaltningsbidragets belopp; samt

3:o) att förvaltningsbidraget skall för år utgå i förhållande till det antal afgiftspligtiga medlemmar, sjukkassan under näst föregående år städse haft,

med 1 krona 50 öre för hvarje medlem till och med 100,
med 1 krona för hvarje medlem derutöfver till och med 300, samt
med 50 öre för hvarje medlem derutöfver,
dock ej för något år med sammanlagdt högre belopp än 1,500 kronor;
och dels till utarbetande och offentliggörande genom försäkringsinspektörens försorg af årsredogörelse för sjukkasseväsendet i riket.

Stockholm den 4 maj 1897.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Herr *G. D. R. Tornerhjelm* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i förestående ärendes behandling inom utskottet.
